

Bevaring av genetiske ressurser hos norske skogstrær

Av Tor Myking og Tore Skrøppa

Den totale variasjonen i den levende naturen, det biologiske mangfold, deles ofte opp i tre nivåer: økologisk mangfold, artsmangfold og genetisk mangfold. Genetisk mangfold uttrykker den totale genetiske variasjonen som finnes innen en art. For et treslag vil det kunne forekomme ulike mønstre i den genetiske variasjonen på forskjellige steder i utbredelsesområdet. Dette kan blant annet skyldes at det har foregått en genetisk tilpasning til de økologiske forholdene på voksestedet.

for bevaring av genressurser. Resultatet er grundig beskrevet i Skogforskserien «Aktuelt fra skogforskningen, 2-01». Her fremmes også ytterligere forslag til bevaring av genetisk variasjon.

Tilstanden for de genetiske ressursene er vurdert som enten **vital**, **usikker**, **utsatt** eller **truet**. Vi antar at den genetiske variasjonen er størst for vitale treslag og avtagende mot utsatt og truet.

Kunnskaper om genetisk variasjon er nødvendig for å kunne karakterisere et treslags genetiske ressurser fullgodt. En slik karakteristikk kan så brukes til å kartlegge eventuelle behov

Foto: Åge Østgård

Genetisk variasjon er en forutsetning for naturlig utvalg, som igjen er nødvendig for tilpasning til framtidige endringer i miljøet.

På oppdrag fra Landbruksdepartementet har Skogforsk foretatt en vurdering av tilstanden for genetiske ressurser hos de fleste naturlig forekommende treslag i Norge, og vurdert i hvilken grad vern av skog oppfyller behovet

Foto: Åge Østgård

Skogforsk: tlf: 64 94 90 00, www.skogforsk.no; Institutt for skogfag: tlf: 64 94 88 80, www.nlh/isf.no; redaktør: Bjørn R. Langerud

Vital

Gran	Dunbjørk
Furu	Gråor
Einer	Svartor
Selje	Hassel
Osp	Rogn
Hengebjørk	Hegg

Usikker

Bøk	Sommereik
Vintereik	Spisslønn
Ask	

Truet

Alm

Utsatt

Barlind	Sørlandsasal
Kristtorn	Grenmarasal
Villeple	Småasal
Lind	Nordlandsasal
Søtkirsebær	Norsk asal
Rognasal	Svensk asal
Fagerrogn	Bergasal
	Smalasal

for bevaringstiltak og på denne måten gjøre bevaringen av genressursene mer effektiv. I Norge har vi gode kunnskaper om genetisk variasjon for gran i tillegg til enkelte ufullstendige genetiske studier for noen andre arter. Det er viktig å karakterisere den genetiske variasjonen godt for noen treslag, som så kan fungere som **modellarter**.

For treslag vi ikke kjenner så godt kan vi bruke andre, godt karakteriserte arter – *modellarter* – med likheter i utbredelse, utviklingshistorie, formeringsmåte og status i skogøkosystemet, som utgangspunkt for å trekke slutninger.

Forfatterne kan kontaktes på:

Tore.Skroppa@skogforsk.no – Tor.Myking@skogforsk.no

Foto: Åge Østgård